

Transitiesteden: het antwoord op een naderende energiecrisis?

OF HOE LOKALE GEMEENSCHAPPEN WEL DEGELIJK EEN VERSCHIL KUNNEN MAKEN OM MONDIALE PROBLEMEN ZOALS KLIMAATSV ERANDERING EN PIEKOLIE HET HOOFD TE BI EDEN.

In een versneld tempo raken planeetbewoners besmet met het ‘Transitievirus’. Terwijl onze wereldleiders de oogkleppen ophouden voor de waarheid, er niet in slagen of zelfs weigeren concrete stappen te zetten om het tij te keren, kiezen meer en meer mensen ervoor zelf iets te ondernemen om de grote uitdagingen van deze tijd aan te gaan.

De problematiek van klimaatsverandering is ondertussen door veel mensen gekend. Iets minder gekend, maar zeker niet minder belangrijk, is piekolie, het feit dat onze oliereserves langzamerhand opraken. Als bewoners van deze planeet willen we er samen met onze buurtbewoners voor zorgen dat we deze uitdagingen het hoofd kunnen bieden.

Het begon allemaal met Rob Hopkins die zijn studenten permacultuur de opdracht gaf een Minder Energie Plan uit te werken voor het stadje Kinsale. Rob verhuisde naar Totnes en bracht de ervaring uit Kinsale mee om van Totnes de allereerste Transitiestad te maken. De Transition Town Totnes is ondertussen uitgegroeid tot een bloeiende gemeenschap waarin een tiental inhoudelijke werkgroepen continu bezig zijn met Totnes minder afhankelijk te maken van olie. Ondertussen werd ondermeer een eigen lokale munt gelanceerd, stellen mensen hun tuin ter beschikking voor het kweken van groenten en worden kleine handelszaken gestimuleerd om minder energie afhankelijk te zijn.

Onderliggende idee

De Handleiding Transitie-initiatieven, geschreven door Rob Hopkins, verduidelijkt de grondslagen en doelstellingen van het transitie model:

- Klimaatverandering en piekolie vragen dringend om actie.
- Leven met minder energieverbruik is onvermijdelijk, en het is beter er bewust naar om te schakelen dan er onvoorbereid door te worden overvallen.
- De geïndustrialiseerde samenleving heeft niet meer de veerkracht om energiecrisissen op te vangen.
- We moeten gezamenlijk handelen, en we moeten nu handelen.
- De wereldeconomie met zijn op oneindige groei gebaseerde consumptiepatronen vormt een eindig systeem, en volgens de natuurwetten is oneindige groei binnen een eindig systeem (zoals planeet aarde) simpelweg onmogelijk.
- We hebben als mensheid geweldige vindingrijkheid en intelligentie ten toon gespreid toen we gedurende de afgelopen 150 jaar de energiecurve opracetten en er is geen reden waarom we deze kwaliteiten niet ook zouden kunnen inzetten (en in

PIEKOLIE

Piekolie gaat niet over 'het opraken van olie'. Er zal altijd olie in de grond blijven zitten, om de eenvoudige reden dat het ofwel technisch te moeilijk is de olie op te pompen, ofwel teveel energie kost dat te doen. Piekolie gaat over het einde van de overvloed aan goedkope olie. Het is de erkenning dat de altijd maar toenemende hoeveelheden olie die in onze economieën worden gepompt hun maximum zullen bereiken en dan onvermijdelijk zullen afnemen. Volgens schattingen zitten we dicht bij dit punt dan gedacht. Dat betekent dat we binnenkort een omslag krijgen naar een afname van energie – een lange periode waarin we jaar na jaar minder olie zullen hebben om onze geïndustrialiseerde manier van leven van energie te voorzien.

Belangrijke aspecten en gevolgen hiervan zijn de volgende:

- De belangrijkste onderdelen van industriële samenlevingen – transport, fabricage, voedselproductie, verwarming, bouw – zijn volledig afhankelijk van olie.
- Het onttrekken van olie volgt een vast patroon: de eerste helft van de olie is gemakkelijk te onttrekken en is van hoge kwaliteit. Wanneer de helft van de olie is opgepompt, wordt verdere onttrekking geleidelijk aan duurder, verloopt langzamer, kost meer energie en de kwaliteit van de olie gaat omlaag.
- Dit mechanisme betekent dat het aanbod van olie op de markt zijn maximum bereikt. Daarna zal elk volgend jaar een afnemend aanbod van olie te zien geven, gepaard gaande met een toenemend risico op onderbrekingen van de toevoer.
- Een groeiend aantal olie-experts heeft berekend dat de piek tussen 2006 en 2012 zou plaatsvinden.

Weinig nationale leiders willen deze problemen aanpakken. Nog niet. Technologie wordt vaak aangeprezen als de panacee voor de problematiek van piekolie en klimaatverandering. Maar de huidige technologische oplossingen staan echter nog in de kinderschoenen, hebben vaak vernietigende gevolgen voor het milieu en staan niet in relatie tot de alledaagse werkelijkheid.

We zullen het NU aan moeten pakken om de gevolgen van piekolie te verzachten. Het is aan ons, in onze eigen gemeenschappen, om op te staan en de leiding te nemen. Het goede nieuws is dat vele oplossingen voor klimaatverandering ook een antwoord zijn op de bedreigingen van piekolie – en andersom (Bron: Basishandleiding Transitie-initiatieven).

versterkte mate) om op een goede manier de weg terug naar beneden te gaan nadat we de top van de energieberg gepasseerd zijn.

- Als we tijdig plannen ontwikkelen en er tijdig naar handelen én we onze creativiteit en ons vermogen tot samenwerking inzetten, dan zullen we in staat zijn een toekomst op te bouwen die bevredigender, rijker en meer met de aarde verbonden is dan onze manier van leven van vandaag.

Transitie Handboek

De Transitiebeweging heeft uiteraard ook een visie over de manier waarop dit Transitieproces op gang moet gebracht worden opdat bovenvermelde doelstellingen een realiteit zouden worden. Rob Hopkins werkte dit uitgebreid uit in 'The Transition Handbook' aan de hand van een 15tal criteria en 12 stappen. Die 12 stappen houden ondermeer het volgende in: een uitgebreid informeren, het betrekken

van buurtbewoners in thematische werkgroepen, het toepassen van Open Space technieken, een samenwerking met het stadsbestuur en de uitwerking van een Minder Energie Plan. Niet alleen het hoofd, maar ook de handen en het hart worden aangesproken. Op een bijeenkomst wordt bijvoorbeeld samen gekookt, muziek gespeeld, gedebatteerd en een groepsoefening gedaan. Het is van belang dat er ruimte wordt gecreëerd opdat mensen elkaar kunnen ontmoeten.

Transitie in de wereld

Ondertussen zijn er al zo'n 120 officiële Transitiedorpen of -steden verspreid over een 11tal landen. Nog veel meer bewoners van gemeenschappen overal ter wereld overwegen, zetten de eerste stappen of zijn zelfs goed op weg om een officiële Transition Town te worden.

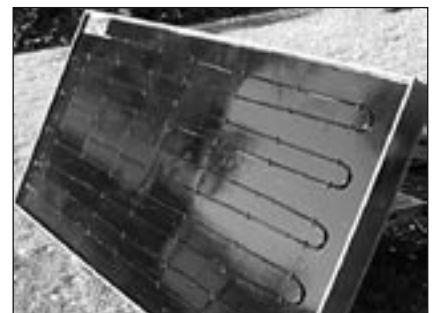
Transitie Initiatief Gent

Samen op weg om van Gent de eerste Transitie stad van Vlaanderen te maken!

Op zaterdagmiddag 20 december gonst het van de bedrijvigheid in de torenhoge Ledeganck universiteitsblok. Zo'n dikke 60 mensen zitten samen gezellig opeen gepakt in een kleine maffe klas met uitzicht op de skyline van Gent. De sfeer is gemoedelijk en er worden spelletjes gespeeld om elkaar beter te leren kennen.

Na een theoretische beschouwing is het tijd voor een Open Space oefening. "Hoe zie jij Gent in 2050? Droom, denk en doe met ons mee!", zo luidde de uitnodiging voor de Open Dag van het Gentse Transitie Initiatief. Met creatieve ideeën, (on?)realistische dromen

Zelfbouwzonneboiler

Transitie in Vlaanderen, België en Nederland

Rudy, Jeanneke en Nico waren de eersten om in Vlaanderen het Transitie-initiatief te lanceren. Ondertussen zijn naast Gent, ook in Leuven, Heist-op-den-Berg en in Ottignies-Louvain-la-Neuve de eerste Transitie-initiatieven gestart. Ook in Nederland zijn er verschillende steden op de kar gesprongen, met Deventer op kop! Binnenkort ligt de Nederlandse vertaling van het Transitie Handboek in de winkels. Wil je in je eigen dorp of stad zelf aan de slag dan word je uitgenodigd op de inlooptdagen. Er werden inmiddels 2 sessies van inlooptdagen georganiseerd. De volgende inlooptdagen gaan door op 28 en 29 maart. Vlug inschrijven is de boodschap want de plaatsen zijn snel volzet!

Vlaanderen: www.transitie.be
Gent: www.gent.transitie.be
NL: <http://transitiontowns.nl>

en concrete plannen voor de toekomst werd door de aanstekelijke groep Gentenaars met plezier gehoor gegeven aan deze oproep. Tien onderwerpen borrelden spontaan uit de groep naar boven waarover dan een half uur lang gebrainstormd, gedebatteerd en zelfs luidop gedroomd werd.

Een aantal voorstellen zullen menig lezer bekend in de oren klinken, zoals efficiëntere mobiliteit op maat, meer groen in de straten of een autoluwe binnenstad. Andere plannen waren gedurfder zoals ondergrondse winkelstraten (om het energieverbruik te beperken), digitale reizen of fruitbomen en kippen in de Gentse stadsparken. Ook andere indirect aan Transitie gelinkte thema's kwamen aan bod. Zo pleitte men voor toegankelijke gezondheidscentra waar alternatieve en klassieke geneeskunde hand in hand gaan, op levenservaring gebaseerd (w)onderwijs en voor het algemene gebruik van vrije software. 63 Gentenaars brachten honderden

ideeën samen opdat een olie-arm, duurzaam en veerkrachtig Gent mogelijk zou worden. Wat zou dat worden wanneer 100 inwoners hun kennis en ideeën delen, en wat als dat er 1000 worden, of 10000?

Transitiewijken

Totnes is een stadje van om en bij de 8000 inwoners. Gent leek hiermee vergeleken een onmogelijke opdracht te worden. Maar heteerder dorpsgerichte Transitieproces werd al gauw omgezet tot de Gentse realiteit en er werd beslist Transitie vooral op wijkniveau te gaan organiseren. Ook op de Open Dag werd menig enthousiaste deelnemer ingedeeld op basis van de wijk waarin hij of zij woont of actief is. Het werd een meer dan productief samenzijn en enkele wijken zijn ondertussen met de eerste bijeenkomsten gestart. Dit is ondermeer het geval in Sint-Amandsberg, het Rabot en Ledeberg/Gent-Brugge.

Bestaande initiatieven

Gent kent uiteraard al een hele resem initiatieven die perfect passen binnen het Transitie denken. Zo is LETS (Local Exchange and Trading System) een groep mensen die samen afspraken maken zodat ze vlot kunnen ruilen. Verder zijn er klimaatwijken, auto-delen, de biologische groentepakketten en de recente buurtinitiatieven in het Rabot. De talloze buurtfeesten, De Vieze Gasten en andere creatieve bewonersprojecten zijn vaak onmisbare voorlopers binnen de Transitie-beweging.

En ondertussen...

...groeit de berg enthousiastelingen. De Gentse hub bestaat nu uit een tiental praktische werkgroepen die het Gentse Transitieproces moeten helpen vooruit stuwten. Stilaan komen er meer en meer trekkers bij op wijkniveau. Een eigen website, een logo en een doelgerichte publieksactie rond voedselvoorziening zullen het Gentse Transitie Initiatief alleen maar doen groeien. Het komt er nu op aan dat de trekkers in de wijken alles in het werk zetten opdat zij kunnen starten met het samenbrengen van buurtbewoners, het vertonen van documentaires, het geven van

boeiende lezingen, het faciliteren van open ruimtes of wie weet op welke manier ook we onze medebewoners kunnen informeren, enthousiasmeren en warm maken om samen stappen te zetten richting een olie-arm en duurzaam Gent. Tegen eind 2008 hoopt het Gentse Transitie Initiatief onze stad uit te roepen tot de eerste officiële Transitiestad van Vlaanderen. En dan begint het echte werk pas! De wijkbewoners zullen worden uitgenodigd om zich in werkgroepen te organiseren, concrete initiatieven op te zetten en samen te werken aan een Minder Energie Plan voor de Stad Gent opdat een duurzaam beleid wordt uitgewerkt voor de komende decennia.

Pieter Baets
Transitie Initiatief Gent

Meer info? Contacteer de auteur:
pieterbaets@gmail.com
of contacteer Transitie Initiatief Gent:
gent@transitie.be
of Transitie Vlaanderen:
info@transitie.be

Transitie? Permacultuur? Totnes? Piekolie?

Je kan een massa informatie vinden op de volgende websites:

PIEKOLIE

- <http://www.peakoil.net>
- <http://www.theoil drum.com>

TRANSITION TOWNS

- <http://transitiontowns.org>
- <http://transitionculture.org>
- www.totnes.transitionnetwork.org

De basishandleiding kan je vinden op de Vlaamse website.

KLIMAATSVERANDERING

- Google ☺!

PERMACULTUUR

- <http://www.permacultuur.be>
- <http://www.permacultuur.eu>

En op al die websites vind je natuurlijk nog veel meer links.